

UNIVERSUL LITERAR

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 150 lei în străinătate pe un an 300 lei

Pirații mării. — (Vezi pagina a 2-a).

Formule fără suflet

de LEONTIN ILIESCU

Este firesc ca, în zilele de după războiu, oamenii, cari nu sunt de cât păpuși nepricepute ale jocului firii, să îndure consecințele logice și imutabile ale frământărilor universale. Aceste frământări au adus după ele un fel de oboseală organică, lenevie de cugetare și lipsă de avânt.

Această atmosferă e cheea tuturor crizelor prin cari trecem. De-aceia, în domeniul cultural, moral și intelectual, orice formulă ar culege din sborul gândului profeții și vizionării zilelor noastre, ea va fi o formulă fără suflet cu tot sângele ambrozian al năzuitorilor spre mai bine.

Năzuințele superioare se pierd în vălmășagul preocupărilor sterile, al căror val înăbușitor se prăvale peste sufletele chinuite ale însetaților de dreptate și advăr.

Iată pentru ce, în artă și literatură, ca să lăum numai o pildă, asistăm fără plăcere la exhibițiuni aiuristice ce ne umplu viața de fantome sub raportul perspectivei de mâine.

Străinătatea civilizată ne trimete tot felul de combinațiuni fumurii, cum ar fi rondoismul, cubismul, punctilismul și suprarealismul, din ultimii ani.

Avem dinainte programul unei expoziții de artă hiperrealistă și de literatură de acelaș neam. Facturii humoristice a picturii nu cutezăm să-i jertfim un spațiu în fruntea acestei reviste. Cât privește literatura însă, iată finalul unei „inspirațiuni” intitulată „De sufletul lui Fox”:

*Lasă numai să mă 'mbrace
Să-ți ajut să urci în pom,
Căine vorbitor și om!
S'o dăm jos din pom și creacă
Și-apoi tava*

Șin tîrbacă

De trei ori de piatra scării

Să-i rupem șira spinării,

Și prin zori cu inimi -- rai

Să pornim prin cir li lai

-- Cir li lai, cir li lai

Precum stropi de apă rece

În copaie, când te lai.

Viro con go e o lig :

Oase roase -- afară în frig

Lir liu gean, lir liu gean

Ca trei pietre date dura

Peste lespezi de mărgean.

Dacă nu le-ai citi într'o revistă cu pretenții de literatură, ai crede că te afli într'o secțiune de.... balamuc. Și aceasta nu e decât un reflex vag al nebunicii generale ce împrăștie pretutindeni formule fără suflet, cu rezonanțe stridente și cu veleități de orientare.

Toți nechemății fac artă și literatură, stau gravi în jilturi olimpice și se cred plutitori pe apa Castaliei, atunci când ei nu fac de cât să se târască nevolnici în bălfoaca moșierilor de după războiu.

Zorile îndreptării se ivesc totuși și conture vagi ale primăverii de mâine se lămuresc la orizont. Se pare hotărât că îndrumarea bună va veni să pună în lumină deblină geniul unui popor, ce ascunde în adâncuri neprețuite mărgăritare.

E singura bucurie ce ne mai dă nădejdea că iubirea, frumosul și vrednicia vor fi cântate în lumina lor superbă, așa cum le cântară odinioară sacerdoții neperitori din templul muzelor adormite azi.

Muzele reînvia-vor atunci și la ospățul lor vor fi cântăreții cei vrednici ai neamului românesc.

Pirații mărlți

de H. G. Wells

(Vezi ilustrația din pag. D)

Nici o famură a zoologiei n'a rămas atât de obscură de cât aceia care se ocupă de caracatițe.

Bunăoară caracatița denumită *Haplolithis ferox* este absolut necunoscută. Prima ființă umană care a văzut o asemenea caracatiță, — primul care a supraviețuit, firește, căci nu mai încapă îndoială acum că seria accidentelor survenite la o mulțime de oameni se datorește acestei cauze, — a fost un negustor anume Fison care

locuia într'o pensiune de familie la Sidmouth. Era într'o după amiază și d. Fison se plimbă de-alungul malului stâncos situat între Sidmouth și golful Ladram.

De-odată atenția îi fu atrasă de un obiect cu o înfățișare ciudată care se afla în vârful unei stânci. De-asupra lui plana un cârd de păsări.

D. Fison a cărui curiozitate începuse să se frezească se hotărâ să cerceteze de-aproape obiectul acesta și se îndreptă în direcția lui.

Când ajunse în vârful stâncii, observă că ceia-ce îi atrăsese atenția nu era alt-ceva de cât un cadavru în jurul căruia roiau o sumedenie de caracatițe.

RONDELUL VISATORILOR

*Poeți de-acum și mai târziu
Și triști și entuziasmați,
De suferință 'ncătușați,
Cuprinși de gol și de pustiu.*

*Neuțeleși de nimeni, scriu...
Sărbătoriți și apoi uitați
Poeți de-acum și mai târziu
Și triști și entuziasmați.*

*Adolescenți cu verb zglobiu
Firați și palizi, izolați.
Din sanatorii reci, uitați
Cu un sărăcăcios sicriu...*
Poeți de-acum și mai târziu.

Gheorghe Gruia

D. Fison la aspectul acestui spectacol înfiorător scoase un strigăt de groază și se retrase repede.

De oarece d. Fison nu fusese într'un pericol prea mare, se duse la Sidmouth să ceară ajutor spre a smulge cadavru profanat din tentaculele acestor monștri.

A doua zi în timpul reflexului el porni cu câți-va luntrași în direcția cadavruului. Apele nu învăluseră încă stânca și cadavruul era în acelaș loc. Caracatițele văzând însă barca se apropiară de ea și-și lipiră tentaculele de lemnul bărcii ca și cum ar fi avut intenția să năvălească în luntre.

Inima domnului Fison bătea cu putere. Îi era scârbă și groază tot de-odată. Atunci unui din luntrași începă să lovească cu lopata în caracatițele care năvăliseră acum în luntre.

Se inserase. D. Fison se trezi de-odată culcat într'o barcă străină.

La căpătâiul lui se aflau câți-va străini cari îi fricționau tâmpilele cu spirt. Într'un târziu când își mai veni în fire află că luntrași cu cari se afla cu câte-va ore mai înainte în barcă fuseseră omorâți de caracatițe și că el scăpase ca prin minune datorită țipetelor nefericiților lui tovarăși, țipete cari atrăseseră atenția salvatorilor lui.

Mai târziu, în urma unei vânătoare bine organizate s'a aflat că toate aceste caracatițe făceau parte din ordinul denumit *Haplolithis ferox*. Una singură a fost văzută dar a dispărut repede în adâncimile mării.

Se crede și să sperăm că monștrii aceștia cari au făcut atâtea victime au dispărut de-atunci și pentru totdeauna în adâncimile tenebroase și de nepătruns ale oceanului...

Trad. de C. A. Gh.

CUNUNIE..

E astăzi ziua 'n care tu mergi să te cununii.
 Un domn bătrân și-o doamnă, desigur ți-or fi nuni.
 Mă miră hotărârea ce-ai luat-o să-mi anunți
 Intristătoarea veste a măndrei tale nunți
 Știu, nu puteai pe vechiu-ți prieten să ți-l lași
 Neînștintat, ci totuși când știu că te 'ntâmplași
 Ca tu să fi aceea ce vrei să te măriți,
 Tu, care azi de farmec ai ochii mai măriți
 Și plini de fericire cum și ae vrajă plini
 Pe-al mirelui tău umăr când capul ți-l inclini
 Cu bucle mătăsoase, de el stând rezemat,
 'i, capul mic, săgătnic, ce-odată necurmat
 Te rezema de mine în șoapte de tăceri
 Imi par povești frumoase clipitele de ieri.
 Ca luna ce plutește pe creștete de brazi
 Așa mi-a fost iubirea ce nu-mi surăde azi.
 Când vâlul de mireasă pe frunte îți va sta
 Și-ai să te miri tu însăși de ce e viața ta
 Obrajii tăi de-odată s'or face mai pălinzi
 De-ți vei privi figura în luciul de oglinzi
 Căci o să-ți pară 'n jururi că-ți cântă Pan din nai
 Ca'n vremea când cu mine flori tinere adunai.
 Invăbindu-ți părul în albul tău tulpă
 De-ți va părea că 'n juru-ți iar cântă zeul Pan,
 Și ști că nu el cântă, ci cântă pe furis
 Regretul vremii-apuse în care te zăriși
 Acum doar pentru-o clipă... Și-am să surăd șiret
 Că fericită, totuș avut ai un regret...

Ion Carpen

lej, ea în jurul paladinului Roland să se creieze legende.

Cruciadele și cucerirea Ierusalimului au format cicluri epice între cari, demn de remarcat e „Ierusalimul liberat” de *Tommaso Tasso* și „Orlando furiosso” a lui *Ariosto*.

Geniul lui Napoleon I a inspirat pe *Victor Hugo* să descrie magistral „Bătălia dela Waterloo”, pe *Balzac*, pe *Manzoni*, care a scris: „Cinque Maggio 1821”. „Marseillaise” de *Rouget de Lisle* (1760–1836).

„Die zwei Grenadiere” (Doi Grenadierii) de *Heinrich Heine*. *Schneckenburger* a scris la 1840: „Die wacht am Rhein” (Paza Rinului). Poeziile lui *Arndt*, *Uhland* și *Koerner*, care, cu ocazia bătăliei dela Leipzig, a scris celebra sa poezie „Cântecul sabiei”, care a devenit Marseillesa Germanilor. Călătoriile lui Vasco da Gama a inspirat pe *Camoens* să scrie „Lusiadele”.

Printre aceste opere, de recunoscută valoare artistică universală, să enumerăm operele ocazionale ale scriitorilor noștri consacrați. Avem pe „1840” al lui *Grigore Alexandrescu*, „Deșteaptă-te Române” de *Andrei Mureșanu*, „Deșteptarea României”, „Sergentul”, „Peneș Curcanul” și „Hora Unirii” de *Alexandru*, cari sunt de o deosebită însemnătate artistică națională. *Coșbuc* a scris „Noi vrem pământ”, *Vlahuță* „1907” și *Mihail Eminescu* a scris magnifica sa doină „Dela Nistru până la Tisa”, cu ocazia inaugurării monumentului dela Putna al lui Ștefan cel Mare. D-l *Octavian Goga* „La Noi” D. *Nicolae Iorga* ne-a înălțat cu entuziasmul său în articole zilnice pline de vervă, de vigoare și de convingere, care constituie un catechism de educație națională aleasă și de nobilă pasiune literară.

Putem considera ca inspirație ocazională, care privește pe contemporani, comediiile lui *Carageale*, satirele lui *Eminescu*, *Vlahuță* și ale lui *Ircob Negruzzi*.

Pe urmă, critica în genere este ocazională și cele mai frumoase critici ce s'au scris, au fost prilejuite de subiectul momentului.

Orice întâmplare de seamă din viața unui popor, a servit și altora de exemplu și a îndemnat pe poeți, pe scriitori și pe artiști în genere să creieze opere de artă.

Literatura de ocazie e o literatură cotidiană și mărunță, e rememorativă și comemorativă. Ea are un rol educativ și instructiv, e utilă la răstimpuri, când ocazia se repetă, dar nu e totdeauna creație literară adevărată, care supraviețuiește în timp și spațiu. E o literatură constituită din producții lirice, epice și acumulate de multă vreme.

Această literatură festivă de circumstanță e totdeauna în legătură cu a-

Literatura ocazională

Sărbătorile și tradițiile religioase, atât cât se mențin, se repetă regulat în fiecare an. Aceste ocazii solene dau naștere la o literatură de circumstanță.

Crăciunul, Anul Nou și Paștele, cele mai mari sărbători eclesiastice ale anului, ce există la toate popoarele civilizate, sub diferite forme și denumiri, sunt prilejuri pentru ziare și publicații periodice ca sa revie asupra lor, cu mici variațiuni pe aceeași veche temă și să reamintească faptele și legendele cari au dat naștere acestor solemnități.

Afară de acestea, faptele istorice și, în general, evenimentele de seamă completează explicația privitoare la geneza literaturii ocazionale.

„Perșii” lui *Eschil* preamăresc marea victorie a Grecilor contra barbariei asiatice. În „Etneele”, de același autor, cântă întemeierea orașului Etna.

Aristofan, marele poet grec comic, a scris numai comedii, cari sunt șarje contra contemporanilor săi, ce asistau la aceste spectacole, cum sunt „Norii” îndreptată contra lui Socrate, „Broaștele” contra lui Euripide și „Li-

zistrata” contra feminismului din epoca sa.

La Romani, „Eneida” lui *Virgiliu* a fost o poezie scrisă pentru divinizarea lui Caesar-August și a familiei sale. Cele mai multe poezii ale lui *Horatiu* sunt ocazionale ca și satirele lui *Juvenal*.

Revânirea Primăverii, renașterea naturii, era la Greci prilej să serbeze misterele Demetrei (Ceres, zeita secerișurilor) și răpirea Persefonei (Proserpina).

La Fenicieni, tot cu aceeași ocazie, se făceau sărbări în cinstea învierii lui Adonis, adolescentul.

Căderea Troiei a dat naștere unei literaturi de ocazie, din care ne-au rămas epopeele: „Iliada” și „Odissea”.

Cucerirea Indiei de către Arii, a fost motiv de inspirație pentru poemele Indice: „Mahabharata”, (cea mai veche epopeie sanscrită de două sute de mii stanțe, care e un fel de enciclopedie a mitologiei indiene, scrisă în secolul al XV-lea înainte de Hristos), „Ramayana” și „Vedele”.

Lupta contra Maurilor, a dat pri-

numite datini, reamintite in mod periodic, sau la anumite aniversări religioase, naționale sau umanitare.

Aceste creațiuni populare sunt, câteodată, banalități literare periodice și totdeauna in legătură cu obiceiurile strămoșești fixate ale unui popor.

Literatura ocazională e utilă și are un rol social bine determinat, fiindcă reamintește tinerilor generații ceia ce au făcut antecedentii lor sau ceia ce religia și conștiința umană inobilată au creiat pentru valorificarea spirituală a individului și mântuirea sufletului său.

G. Niculescu-Varone

Din gândurile lui Jean Bourgoque

— Cine nu-i onest in viața particulară, nu poate fi onest in viața publică.

— Politicianul, care i o canalie in piața publică, e fără dor și poate o canalie și in căminul lui.

— O inimă sensibilă și generoasă suferă pentru suferința ori-cui și se silește să micșoreze prin toate mijloacele, o părticică din suferințele tuturor.

— Poporul, pe care-l iubim și pe care-l vom mai bun, ca să fie mai tare, să-și facă serios examenul de conștiință, să nu se încreadă in vorbele curtezanilor, cari i cântă însușirile, ca și cum ar cânta virtuțile lui Caligula, ori ale calului său.

— Ca poporul să fie mare, trebuie ca camenii din popor să fie buni.

— Adevărata bănătate nu-i in fond de cât insunctul dreptății.

Culese de Trab.

Când dormi

Când dormi a tânc, târziu in noapte,
Când cine știe ce viscezi,
Eu vin, te chem cu 'ncete șoaapte
Și nu le-auzi, și nu mă vezi.

Eu stau aproape, mai aproape,
In mine chinul tot mi-l strâng,
Te văd ascunsă sub pleoaape
Și-atunci mai trist încep să plâng:

Iar când deschizi in ziuă ochii
Frumoși, — tu fără nici un gând
Grăbită îi arunci spre rochii,
Te scoli și apoi te 'mbraci când.

Emil Hanganu

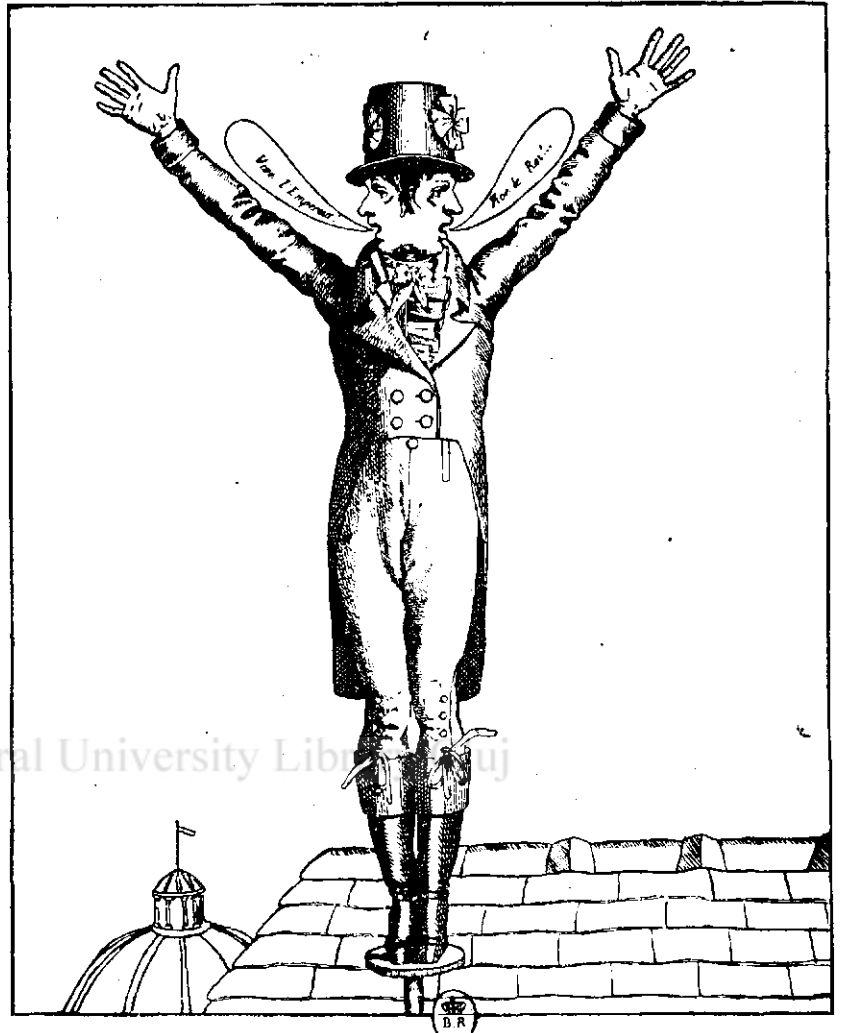

H. Monin

Primele origini ale cultului Napoleonean

(Urmare și sfârșit)

Din pricina aceasta poporul a început să aibă un adevărat cult pentru Napoleon; atunci au început să iasă la ș-au schimbat. Deși in fond el era pri-zonier, avea titlul oficial de prinț al insulei Elba „cu deplină suzeranitate”.

Srătorul morișcă (Benjamin Constant)

iveală o serie de obiecte casnice, toate cu efigia lui Napoleon.

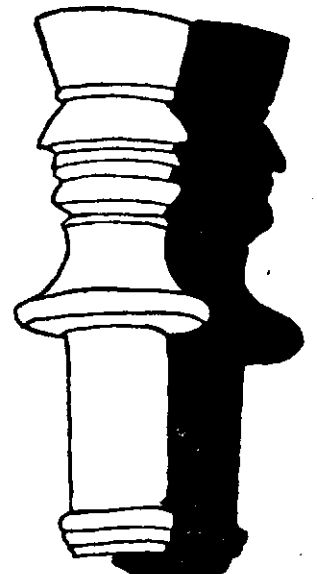
Napoleon nu este divinitatea a cărei prezență nu se poate infrunta decât cu un sentiment de teroare religioasă: este sfântul casnic, care face parte din viața de ficare zi și a cărei prezență este dorită de toată iumea.

In același timp începuseră să apară cu mulți ani mai înainte atât in Anglia cât și in Germania diferite caricaturi reprezentând pe Napoleon. Caricatura, cum a spus pe drept, un bărbat de stat, este valetul acela pentru care nu există nici zei, nici eroi. Pe vremea splendoarei lui Napoleon pe când Fouché i-a pus odată sub ochi una din aceste șarje, nu tocmai decente, împăratul a dat din umeri exclamând doar:

— „Puterea nu e niciodată ridiculă”.

Napoleon simțea că persoana lui nu se preta glumelor caricaturistilor. După primul tratat dela Paris, lucrurile

Plecarea lui pentru insula Elba a figurat într-o șarjă dedesuptul căreia e.

Pecetie dând printr'un efect de umbră silueta lui Napoleon

rau scrise câteva versuri din fabula lui La Fontaine „Broasca și Boul“.

Totuși, cu toate silințele caricaturistilor trebuie să recunoaștem că Napo-

ră nu se poate opune gluma și șarja uneori lugubră.

Iată bunăoară pe ducele d'Enghien sub forma unui inger care vrea să

Caricaturile acestea, în ciuda celor cari le împrăștiau nu aveau succesul dorit; de aceea le-a fost imposibil adversarilor cultului lui Napoleon să se mențină în tonul acesta de ironie ieftină.

Nici măcar Waterloo n'a putut răci entuziasmul credincioșilor.

Nimeni nu se îndoia acum că înfrângerea împăratului se datora trădării. Inamicii Bourbon-ilor, în popor mai ales, nu știu dacă sunt revoluționari sau bonapartiști.

Exilul dela S-ta Elena îl face pe împărat să fie și mai mult iubit și sărmanul duce de Reichstadt devine sub pana lui Barthelemy... „Fiul Omului“

Napoleon a intrat adânc în inima poporului francez, așa că zeii mulțimi nu-și va găsi așa curând pamfletarul îl va aștepta chiar multă vreme încă...

Tiraducere de C. A. I. GH.

Focului

*Era — de atunci îmi pare mult —
Un timp urât afară...
Ascultam vântul, cum l'ascult
Și-acum, în fapt de seară*

*Ca și acum jăratec roș
Era și atunci în sobă
Vântul șoptea vînî pe coș
Că foc l' stam de vorbă.*

*Dar, ce-i spuneam? Mai știu și eu?
Destăinuiri plăcute...
Ori vreun necaz ce-mi dă mereu
Prilej de lacrimi multe..*

*La gura sobei stau și-acum
Dar nu vorbesc cu focul...
Pruten vechiu, cu trup de scrum
Ți-a furat altul locul!..*

E. Șt. I.

Visul lui Napoleon

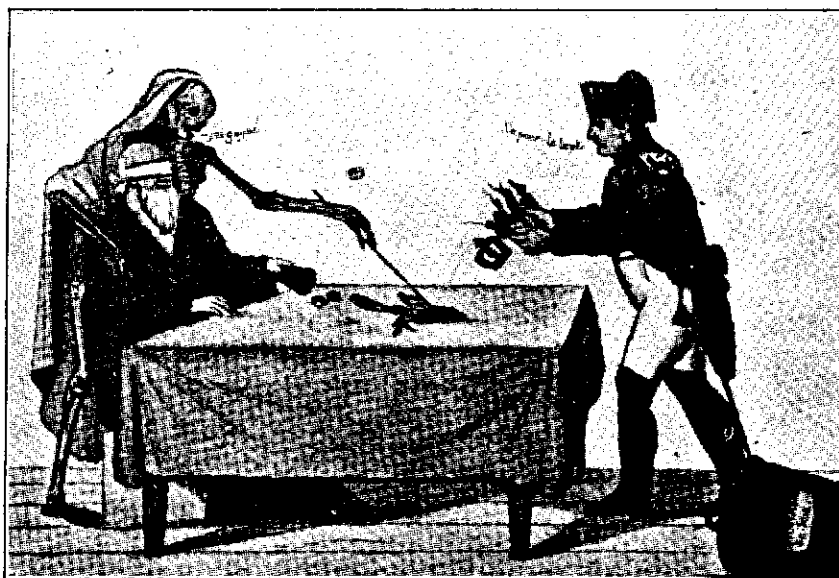
leon avea perfectă dreptate când își închipuia că persoana lui nu se pretează ridiculului.

La cultul popular, care îl înconju-

doare pe „Satan Bonaparte“. Iată alta care reprezintă un demon urmărit de o haită de câini.—demonul e firește Napoleon.

Ludovic al XVIII de Auzou

Jucătorul sau Napoleon și Destinul

Cântec pentru umbre 'nstreinate

*In sat la noi, eri s'a'mpușcat un băietan
Și se-adunase lumea ca la horă!
Î s'a 'nchegat pe trup tot sângele, dar n'a pierit,
Doar desnădejdea în ochii lui s'a cuibărit,
Cum se prevate — oră după oră!...*

*La 'nmormântarea lui: un car cu boi
Și o fată—mândra lui—de care fuse îndrăgit...
Se deșirase umezeala peste lunci,
Și n'ar fi vrut să piară, chiar atunci
Sub zărențe de întuneric pustit...*

*Vroia s'ajungă un orb — un cerșetor
Din milă dragostea să isvorescă
Căci fata-i surădea cu nepăsare:
Perise pentru el și cânt și floare
Și mintea-i inceptu să 'mbătrânească!*

*Se strânse trecători să-l vadă — numai „Ea”
S'a înareptat spre atle drumuri. O străină:
El zace în drum și azi cu ochii seci,
Te doare în gând pe-același drum de treci
Dar, nimenea, nu plânge, nu se 'nchină!.*

George Nutzescu

Arthur Conan Doyle

Cazul Musgrave

Trad. de Const. A. I. Ghica

— Urmare —

— Dar ce e aici? am întrebat pe prietenul meu.

— E o pivniță.

— Hai s'o vizităm.

Am deschis ușa și ne-am pomenit pe o scară în formă de spirală. Reginald îmi lumină calea cu ajutorul unui felinar pe care îl luase din casă. În curând ne-am convins că nu eram singurii cari am explorat colțul acesta.

Pivnița asta slujea de magazie de lemne dar buștenii cari se aflau odinioară aci erau astfel așezați în cât lăsau un loc liber la mijloc. În spațiul acesta se află o lespede grea cu un inel ruginit de care era prins un fular gros.

— Ei, dar uite fularul lui Brunton, exclamă clientul meu. Dar ce o fi căutat aci?

După cererea mea, doi agenți de poliție din partea locului au fost chemați ca martori și cu ajutorul lor am dat la o parte lespede. O deschizătură întunecoasă se afla în fața noastră. Am văzut atunci, în vreme ce Musgrave îngenuchiat lângă noi, lumina deschizătura, o încăpere în care se afla o ladă deschisă; cheia asta pe care o vezi aici se afla în broasca lă-

zei. Câteva monede de metal erau împrăștiate pe jos.

O masă neagră situată lângă ladă ne-a atras numai decât privirile; am zărit corpul unui individ, îmbrăcat în negru cu fruntea plecată pe marginea lăzei. Am recunoscut cadavru lui Brunton. Cu mare greutate am reușit să-l scoatem de-acolo. Pe trupul lui nu se afla nici o urmă de rană care să ne fi indicat pricina morții.

Eram foarte decepționat. Imi închipuisem că am luminat misterul, totuși trebuia să determinăm cum murise. Brunton și ce rol jucase în toate asta femeia care dispăruse și tot astfel ce ascunsese cu atâta grijă familia Musgrave în lada asta.

M'am așezat deci pe un butoi, în pivniță și am rămas multă vreme pe gânduri.

Cunoști metoda mea în atari cazuri. Caut să mă pun în pielea individului și mă întreb cum ași fi procedat eu însu-mi dacă a-și fi trecut prin aceleași împrjurări. În cazul de față mi-am închipuit că Brunton aflase că un obiect de mare valoare fusese ascuns undeva și el a descoperit ascunzătoarea.

Dar lespede e prea grea de ridicat, de aceea a căutat un complice în persoana servitoarei care îl iubise. Cu toate că s'a purtat prost cu ea își închipui că s'ar putea împăca cu ea fiindcă un bărbat nu poate concepe ca o femeie care l'a iubit să-l urască vre-odată. De aceea, peste noapte se

duse cu ea în pivniță și, cu ajutorul ei rilică lespede. Operația a fost foarte grea de oarece de'ndată ce ridicau piatra puneau câte un buștan în deschizătura făcută. În sfârșit când deschizătura a fost destul de mare Brunton s'a coborât singur în vreme ce servitoarea îl aștepta sus. După aceea, răzbunarea care clocea în sufletul acestei femei, așa îmi inchipui cel puțin, a făcut-o ca să scoată bușteanul și să înmormânteze de viu pe Brunton. Se mai poate însă, și nu știu de ce mă opresc la ipoteza asta, ca Rașela după ce s'a văzut în posesia conținutului lăzei a luat-o la fuga. Aceasta ar fi explicația chipului ei palid și desfigurat și a răsului ei isteric observat a doua zi. Dar ce putea conține oare iada? Și ce făcuse Rașela cu conținutul ei? Se vede că aruncase conținutul lăzei în lac ca să facă să dispară orice urmă a crimei; de acolo proveneau bucățile de metal pe care clientul meu le pescuise în apă.

Am rămas astfel pe gânduri vre-o douăzeci de minute în vreme ce Musgrave legăna felinarul de-asupra deschizăturii.

— Piesele astea au efigia lui Carol I zise el arătând acelea care rămăseseră în ladă.

— Vom mai regăsi poate ceva care să dateze de pe vremea lui Carol I, am exclamat, de oarece semnificarea celor două dinți întrebări al ritualului îmi apăru de-odată. Arată-mi conținutul sacului pe care l'ai pescuit în lac.

Ne-am dus în biuroul lui și el mi-a arătat sticlele, cum le spunea el. Cum am frecat una de mânăca mea ea începu să lucească.

— Nu uita, i-am zis eu că partidul regalist a dăinuit în Anglia, chiar după moartea regelui și când membrii acestui partid s'au hotărât să fugă, au lăsat în părăsire multe obiecte prețioase, cu intenția de a le relua când timpurile vor fi mai liniștite.

— Unul din strămoșii mei sir Ralph Musgrave, a fost urmă Reginald, un cavaler celebru și Carol al II-lea s'a slujit de el, în viața-i aventuroasă ca de brațul lui drept.

— Așa? Ei bine cred că am deslegat atunci și ultimul punct obscur. Așa dar pot să te felicit că ai intrat în chip tragic, e drept, în posesia unei relieve de o mare valoare istorică.

— Dar ce reprezintă relieva asta? întrebă el surprins.

— Nici mai mult, nici mai puțin decât vechea coroană a regilor Englierei!

— Coroana?

— Da, căci ce spune ritualul: — Cui va aparține?

— Aceluia care a plecat? Or, aceasta

se petrecea după omorârea lui Carol I; pe urmă: „Cui va aparține? — Aceluia care va veni” Carol al II-lea îmi pare foarte indicat în răspunsul acesta și cred că pietrele de față au împodobit pe vremuri coroana Stuarților.

— Și cum de au fost găsite pietrele astea în fundul lacului? întrebă Musgrave.

— A! asta este o întrebare la care îmi trebuie câțva timp ca s'o pot deslega.

Și după o pauză i-am expus toate deducerile mele.

— Cum se face atunci, reluă Reginald că pietrele acestea n'au fost reținute la întoarcerea sa de regele Carol?

— Acesta este singurul punct pe care nu-l vom deslega nici odată. E

probabil că acel Musgrave care deținea taina a murit în intervalul acesta și a neglijat să explice urmașului său cheia ritualului. Din clipa aceea și până azi, ritualul a fost transmis din tată în fiu, până când a căzut în mâinile unui om capabil de a descoperi taina; omul acesta a plătit, de altfel cu viața, decoperirea lui.

— Acesta este Watson, cazul Musgrave. Familia aceasta posedă la Hurlstone faimoasa coroană a regilor Angliei; dar justiția a găsit cu cale să se amestece în afacerea asta și pentru ca să poată păstra coroana, Reginald Musgrave a fost nevoit să plătească o sumă frumoasă.

În ce privește pe Rașela Howels nimeni n'a mai auzit vorbindu-se de ea.

guy, în loc de a se căi de nelegiuirile făptuite pentru cari fusese atât de amarnic pedepsit de Dumnezeu, hotără să alunge orice teamă ascunsă și săucidă pe nepoata lui.

În acest scop amestecă otravă, extrasă din plantele cele mai periculoase, cu apa și alimentele zilnice trimise în închisoare Devanaguy-ei; însă ciudat lucru — ceeace îl înfricoșă chiar, — fecioara nu numai că nu muri, dar nici nu observă măcar efectul acestor mâncăruri.

O lăasă atunci fără hrană, gândind că foamea ar fi mai puternică decât otrava. Zadarnică însă, fiindcă Devanaguy nu încetă să se bucure de cea mai perfectă sănătate și cu toată supraviețuirea orânduită îi fu imposibil să afle dacă ea primește alimente delavre-o mână misterioasă sau că spiritul divin care o înflăcăra era suficient să o susțină în viață.

Atunci, tiranul părăsi gândul de a o ucide și se mărgini să așeze o gardă puternică în jurul închisoarei, amenințând pe soldați cu chinurile cele mai cumplite în cazul când Devanaguy ar isbuti să-i înșele și să scape.

Dar și această încercare fu zadarnică, fiindcă toate măsurile luate nu putură împiedica profetia patriarhului indian ca să se împlinească: nească:

— „Și spiritul divin al lui Vișnu va trece prin zid, pentru a se apropia de iubita lui!”

Și așa se întâmplă.

Într'o seară pe când fecioara se ruga o muzică cerească răsună la urechile ei, închisoarea se luminează și Vișnu în toată măreția splendoarei sale divine apără.

Devanaguy căzu într'un extaz adânc și fiind adumbrit prin spiritul lui Vișnu care se intrupa, ea zămisli.

Intregul timp de sarcină se scurse pentru ea într'un farmec continuu, copilul divin îi aducea nespuse bucurii și o făcea să uite pământul, captivitatea și chiar existența însăși.

În noaptea în care născu și pruncul dădu primul țipăt, un violent vânt produse o deschizătură în zidul închisorii și fecioara cu noul născut fu luată de un trimis al lui Vișnu și condusă la o țârlă — care aparținea lui Nunda — la hotarul ținutului Madura.

Noul născut fu numit CHRISTNA (în limba sanscrită înseamnă „sfant”).

Păstorii fiind înștiințați de sosirea Celui ce le fusese încredințat lor, se prosternară înaintea lui și-l slăviră.

În aceeași noapte Nunda află în vis — inspirat de Vișnu —, ce se întâmplă și porni cu slujitorii curții și cu multe fețe sfinte în căutarea Devanaguy-ei ca să o scape cu pruncul ei de mânia tiranului din Madura — care aflând de nașterea și fuga plină

PRASADA

— Poema poemelor —

din l. sanscrită în franceză de Louis Jacolliot
în românește de Mircea Bonifaciu PITTIȘ

Urmare și sfârșit

Adeseori, îi plăcea să rămână în singurătatea ei, cufundându-se în contemplarea lui Brahma, care răspândea asupra ei toate binefacerile cerului și îi spunea prin presimțiri ceea ce avea să i se întâmple...

Astfel într'o zi când se afla pe malul Gangelui făcând spălăturile sale în mijlocul unei mulțimi de femei venite pentru același scop, o pasăre mărețată își opri zborul deasupra ei și coborând ușor depuse pe capul ei o cunună de nuferi.

Uimiți, cei de față, începură a cugeta că acest copil trebuie să fie predestinat pentru fapte mari.

Nu mult după această întâmplare Lakmy muri și Devanaguy află în vis că mama ei văzuse deschizându-se porțile scaunului lui Brahma, fiindcă avusese o viață neprihănită și că nu mai era necesar să împlinească pe mormântul ei cuvenitele ceremonii funerare.

Devanaguy, al cărei corp era pe pământ, însă gândurile continuu către cer, nu plânse pe mama ei nici nu îmbrăcă haine de doliu — după obicei —, fiindcă privea moartea cum scrie în cărțile sfinte ca o naștere pentru altă viață.

Tiranul din Madura — cum află de nenorocirea care lovise pe nepoata lui —, socoti nimerit ca să-și pună în aplicare planul, în care scop trimise la Nanda soli cu nenumărate daruri rugându-l să-i le dea Devanaguy-ei.

Prin acest demers Nanda simți o

mare durere, fiindcă o iubea ca pe copiii lui, și nu putea înălțura presimțirile urâte cari îl făceau să considere sub cel mai întunecat aspect viitorul Devanaguy-ei în casa unchiului său din Madura.

Totuși, fiindcă cererea era dreaptă, lăsa la aprecierea ei să primească sau să respingă propunerea.

Devanaguy care știa bine că destinul o chema la Madura, urmă pe solii trimiși după ce imploră toate binefacerile cerului asupra casei pe care o părăseă acum.

„Nu uita” — îi zise Nanda — „că vom fi foarte fericiți să te revedem în mijlocul nostru, dacă nenorocirea nu va aduce din nou aici!”

Presimțirile protectorului său nu o înșelără: de abia ajunsă în casa unchiului ei, acesta dădu jos masca, și o închise într'un turn a cărui ușă fu zidită pentru a-i lua astfel orice posibilitate de a mai putea eși de acolo.

Dar fecioara nu fu mâhnită de acest lertu; era destul timp să afle dela Cer, ce avea să i se întâmple și plină de încredere așteptă momentul arătat de Vișnu pentru împlinirea planurilor cerești.

Din contra, tiranul din Madura, nu părea de loc liniștit; o foame grozavă bântuia în ținuturile lui, moartea îi răpise pe rând toți copiii, și trăia cu teama crescândă ce i-o produceau treptat catastrofele tot mai grozave.

Persecutat de ideea că va fi detronat de către fiul ce-l va naște Devana-

Ingenioasă

— Cum? Cereți o indemnitate de incendiu? Bine, dar soțul d-tale era asigurat numai contra focului.
— Tocmai... a fost incinerat...

Nedumerire

— Imposibil să mai repare ghetetele astea...
— Mă mir... Șiretele sunt aproape noi!..

de minune se infuriă la culme — și în loc să-și dea seama că e în zadar să lupte cu cerul și să ceară grație divină se hotără să urmărească prin toate mijloacele pe noul născut să-l ucidă pentru a evita soarta ce știa că-l așteaptă.

Și cu tot noul vis prin care i se atrăgea atenția asupra pedepsei divine ce-l așteaptă, porunci în toate ținuturile sale măcelul tuturor pronucilor de sex masculin născuți în noaptea în care Christna veni pe lume, crezând că nu numai astfel va putea da peste acela care în credința lui mai târziu avea să-i ia tronul.

Indemnat și de Satana care voia să zădărnicească planul lui Vișnu, trimise o trupă de soldați bine înarmată la stâna lui Nanda unde tocmai slujitorii de asemenea înarmați ai lui Nanda ajunseseră ca să protejeze pe fecioară și noul născut, când deodată spre uimirea tuturor, oh! minune! Copilul pe care-l alăptă mama la sânul ei, începu să crească subit: în câteva clipe ajunse de talia unui copil de 10 ani și începu să zburde în mijlocul turmii de oi.

Soldații tiranului sosiră și ei cercetară, trecură pe lângă el fără să-l ia în seamă și negăsind nici un copil de vârsta aceluia pe care-l căutau se

reintoarseră cu neimplinirea datoriei și cu teamă față de mânia celui care

Nu mult după aceasta sosi Nanda cu întreaga lui suită și prima lui grijă fu să se prosterne împreună cu fetele, ființe — cari îl însoțeau — înaintea fecioarei și adivinului copil și fiindcă nu vedea în siguranță în acel loc, îi luă cu el emalul Gangelui, astfel că Devanaguy putu să vadă iarăși locurile în cari își petrecu se copilăria.

La 16 ani Christna își părăsi mama și pe ruda sa Nanda și începu să cultrească India cu noua lui doctrină.

Universul Literar

CUPONUL Nr. 10

Strângeți complet aceste cupoane și veți lua parte la premiile „Universului”, printre cari și 3 CASE.

Tragerea în primăvară

Crème Simon

CREMA SIMON

Această cremă igienică și binefăcătoare absoarbe și înmoale pielea dându-i o mișcare și o catifelare fără pereche. Ea conservă femeii frumusețea și fragranța tinereții.

CREMA SIMON

face să dispară toate micile alterări ale epidermei: crăpături, degerături, roșeață, păriri, etc. Crema trebuie ținută pe pielea încă umedă.

Făcra și Săpunul Simon

Citiți „Veselia”

„UNIVERSUL LITERAR”

PREMIILE FILATELICE

Pe luna Februarie 1925

CUPON No. 3